

A lap szellemi részét illető közlemények a lap szerkesztőségéhez intézendők. Bérment tlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el. — Keziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 8 K.
Félévre . . . 4 K.
Negyedévre . . . 2 K.
Egyes szám ára 20 fill.

GYERGYÓ

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap reggel.

Hirdetési díjak

a legolcsóbban számítottan. Többszöri beiktatásnál külön árkedvezmény. Hivatalos hirdetések díja: 100 szóig 4 K 14 fill., minden további megkezdett 100 szó után 2 K-val több.

Nyilttér

soronként 40 fillér.

Kiadóhivatal:

Létz János és Társa könyvnyomdája
Gyergyó-Szentmiklóson.

Felelős szerkesztő:

Kálmán István.

Társ szerkesztők:

Imets János, Józsa Sándor, Puskás Jenő, Vértés Lajos.

Előfizetési pénzek és hirdetési díjak a kiadóhivatalhoz küldendők.

Felhívás

Gyergyó olvasóközönségéhez.

A mai nappal köszönt be a „Gyergyó” című hetilap.

Születését annak köszönheti, hogy Gyergyó nagyszámu értelmisége nemcsak megbírja egy ily tisztán az ő érdekeit képviselő lapnak a fenntartását, hanem egyenesen szükségét érzi annak, hogy legyen a nyilvánosságának egy oly organuma, mely Gyergyó vidékének minden igaz érdekeit szíven hordja s minden nyereszkedési vágytól menten kizárólag a helyi közérdeket szolgálni első kötelességének ismeri.

Ép ezért távol tartunk a laptól minden magánérdeket szolgálni vágyó czélzatokat.

Nem engedünk helyet a személyes torzsalkodásnak s nem engedjük azt a pletyka posványába sülyedni.

Ügyelni fogunk, hogy lapunk hangja a tisztesség és tárgyilagosság kellő határát soha túl ne lépje, hanem higgadtan és és részrehajlatlansággal tárgyaljon minden közérdeku ügyet.

Törekedni fogunk arra, hogy a lap ne nélkülözze a kellő változatosságot, hanem sokféle elfoglaltságaink közepette mintegy szellemi pihenőül szolgáljon.

Gondunk lesz, hogy a napi eseményekről gyors és részletes tudósítással szolgáljunk s nem feledkezünk el érdekes tárcza-cikkekről gondoskodni.

S hogy mindez részünkről nem pózolás, sem pedig előfizetőkre való vadászás, hanem hogy a mit igérünk, azt beváltani kötelességünknek is tartjuk, biztosítékul szolgálhat az a körülmény, hogy a szerkesztőséget egy 40 tagu intéző bizottság támogatja.

Ezen bizottság névsora:

Főt. Balló János, Borka Lajos, Csiky Dénes, dr. Dobribán Antal, dr. Fejér Dávid, dr. Fejér Mihály, főtiszt. Ferenczi Károly,

főtiszt. Görög Joachim, Hozó Pál, Imets János (társ szerkesztő), Indre László, Józsa Sándor (társ szerkesztő), Kálmán István (felelős szerkesztő), Kiss Dénes, Köllő János, László Dénes, dr. Lázár János, Lázár Menyhért orsz. képvis., dr. Mezei Géza, Miklós Lukács, Molnár Károly, Nyerges Gyula, Orel Dezső, Paál Albert, Puskás Jenő (társ szerkesztő), dr. Sándor Gyula, Sántha Albert, Simon Ádám, Sylvester Albert, Szász Lajos, dr. Szentpéteri Kristóf, Székely Károly, dr. Szini János, főtiszt. Takó János, dr. Tiltcher Ede, Todor Antal, Vadász Károly, Vértés Lajos (társ szerkesztő), főtiszt. Willmann Géza, Zathureczky Bálint, főtiszt. Zonda Vince.

Teljesen felmentve érezzük magunkat e névsort kommentárral kísérni.

Ezen bizottság határozta el a lap megindítását és fenntartását, ez kötötte meg a „Létz János és Társa” nyomdatulajdonos s egyuttal a lap kiadására vállalkozó céggel a szerződést. Ez gyakorolja a felügyeletet és ellenőrzést s hat rá egyszersmind irányítólag.

Igy indul utjára lapunk mai első száma.

Hogy a számitás helyesnek bizonyul-e, hogy a nagyközönségre való hivatkozásunk reális alapon mozog-e s hogy „Gyergyó” lapja szükséges-e és kell-e Gyergyónak, azt a közel jövő fogja bebizonyítani.

Ha — a mint erősen hiszszük — kellő pártolással találkozunk, ez minket is buzdítani, sarkalni fog.

A pártolás pedig oly csekély anyagi áldozatot kíván, a lap előfizetési árát oly csekélyre szabtuk, hogy éppen csak a kiadással járó költségeket fedezze.

Előfizetési árak:

Negyed évre 2 K.
Félévre 4 K.
Egész évre 8 K.
Külföldre egész évre 10 K.

Midőn lapunkat a nagyérdemü közön-

ség pártfogásába ajánljuk s annak minél szélesebb körben való terjesztését kérjük, biztosan számítunk nem annyira az anyagi, mint inkább az erkölcsi sikerre, ép ezért minden közleményt szívesen és köszönettel fogad a szerkesztőség nevében

Kálmán István,
felelős szerkesztő.

A mi lapunkról.

— Gondolatok. —

Gy.-Ditró, 1901. okt. 4.

A „Gyergyó” című lap első száma ime megjelent. Időzzünk csak vele egy kissé. Bizonyára nem fog kárba veszni szemlélődésünk. Nem világra szóló esemény előtt állunk ugyan, de elég fontos lépés ez arra nézve, hogy Gyergyó vidék s a Székelyföld, sőt távolabb eső vidékek hazafiasan gondolkozó lakosságának élénk érdeklődését s figyelmét magára vonja.

Kicsiny magból kelt a fergetegekkal, orkánokkal dacoló hatalmas tölgy is, mely a nap tikkasztó heve ellen árnyas pihenő lombátort nyújt a fáradalmak által ellankadt utasnak s messzeterjedő gyökereivel átkarolja az áldáshozó talajt, hogy a hulló záporok le ne mossák a termékeny földet az alatta fekvő ridég sziklák felületéről — miknek megjelenése a pusztulás szomorú hirdetője szokott lenni.

A most életet nyert lap is ilyen czélt óhajt szolgálni a határszéli székelység társadalmának, életfentartási viszonyainak gyorsan vékonyodó s foszladozó talaján.

S vajjon feltehető-e e kis lapról, hogy a húnutódok e másfélezer éves hazájának bérczes területén a már is aggasztóan jelentkező sziklásodás, — gyors szegényedésnek elejét vegye, sőt egy szebb, nyugodtabb jövő alapvetésének biztos utját csak egyengethesse is?

A felelet igen egyszerű lehet.

E lap közvetlenül boldogságot nem osztogathat senki részére. Ámde általa a vidék népe, társadalma ugy az anyagi, mint szellemi téren új iránynak vetheti meg rég sóhajtozott alapját.

tára tudom eszükbe jut némely fiatal sziveknek szerelmük tárgya, felzavarodik a sima tó tükre, mely talán kis időre nyugodt volt s eszükbe jut ezen közkedveltségü dal:

„Kék nefelejcs virágzik a tó tükren,
Beteg vagyok nem sokáig élek én.”

Mások meg erre gyujtanak rá:

„Égszínü kék a nefelejcs levele,
Azt kérdezik szeretőmnek mi neve?
Nem mondom meg senki ember fiának,
Csak az egy jó istenemnek magának.”

Kérdezzük meg most a virágtól szeret-e, szívből-e? és ha feleletül azt a bókot nyerjük, hogy epedve szeret, forró szerelmét legalább egy édes pillantással viszonzzuk . . . De kisérőim egyikének ily örömtelt hang hallatszik ajkáról: nini, mi piroslik amott a domb oldalon?

Erre mindannyinak kíváncsisága felfokozódván, feledve amant, gyors léptekkel közeledünk oda, hol a berek törpült bokrai közül tüzes kacsintásokkal hódit egy illatozó rózsátó, melynek láttára önkénytelenül fut el ajkainkról:

„Meglátalak kedves rózsám, szeretlek,
Szeretője lettem én szép lelkednek.”

De tudom nem feledik el még ezt se:

„Rózsabokorba jöttem a világra,
Nem is nevelt engem anyám hiába.”

A „GYERGYÓ” TÁRCZÁJA.

Csevegés a virág s megtermékenyüléséről.

I.

Természete az embernek, hogy mindig szereti arról beszélni, a minék hijával van és feledi azt, miben bővelkedik. Ez nagyon természetes, mert egy m-leg nyári napon nem egy könnyen fogyunk ki a hideg diéséretéből, és most, midőn sárgul a lomb, eltűnt a virág, pusztta, kietlen a mező, kihalt az élet az erdő lombátora közül, s hideg hullámok pofozzák a patak medrében lévő köhalmokat; a nyár és virágain jártatjuk eszünket, s azok felé száll játszi képzetünk.

Hol is vannak-mos' az ezer meg ezer színben ragyogó virágok, melyek olykor-olykor varázsló szépségeikkel és koblúkról özönlő illattal egészen megbódítottak? Nincsenek, várják, míg egy édes melengető napsugár majd újra életet ad nekik.

És vajjon hegedül-e a réti tücsök? hallatszik-e e lombátor közül a harsányhangu rigó kiabálása, avagy a párját vesztette bus gerlicze bugása? Gyönyörködünk-e az est és regg korányán a fülemilék bájos zenéjében? szóval, bámuljuk-e az erdő és mező nyüzsgő életét?

Nem, mert alattunk már rideg a föld, nem elég enyhe a levegő, melynek csipkedéseit gyakorta érezzük.

És most arról szeretném meggyőződni, hogy vajjon ily körülmények között elkísérnek-e t. olvasóim engem a természet ölére s nem féltik-e különösen igen tisztelt hölgyeim magukat azon kellemetlen esettől, hogy zsebkendőjüket majd kétszeres használatba kell venni? Én minden esetre, ha az utóbbiról nem is, de arról biztosíthatom, hogy ott jobb a levegő, vidámabb lesz a kedély, jobban esik az élet, s egy kis kirándulás még ez álmon is javít. Rajta tehát! Lépjünk ki! Kérem kövessenek és varázsoljunk elé azt a májusi rétet, hol a szép Flora kisasszonyok milliárdjai csábitólag integetnek felénk s engedve intésüknek kissé kacézkodjunk velük

Már ott vagyunk! Itt látjuk a tavasz előhírnökét, a háromszínü violát, ott a dombok és oldalok királynőjét a szégyenében elpirult kárháuzi szegfüt, az emelkedettebb helyek könnyü homokjában az aranyvirágot, alább a koczkás hatkotu, a moesárvirág és szironták számos fajait, melyek véd- és daczszövetségre léptek s elhatározták, hogy ellene szegülnek a kaszások öldöklő fegyvereinek. Ott szerénykedik ezek között a gyáva kékszemü nefelejcs, melynek lát-

Papok, tanítók, ügyvédek, járásbírók, s más állásbeliek a kerületi főesperes gondos vezetése mellett — szóval Gyergyóvidék egész közönsége indult meg s emelte fel hazafiasan cselekvő kezét, hogy e lapot létrehozza, keresztvíz alá tartsa. Az együttérző honfiúi lelkesedés, honfiúi kötelesség s faji meleg szeretet ada életet tehát annak.

Mit igazol e fölötté nevezetes körülmény, illetőleg jelenség? Nem mást, mint hogy e lapra elkerülhetlenül szüksége van Gyergyó vidékének.

A fa termésének apró magvai földre hullanak, újabb fák emelkednek utána s végre erdő keletkezik, hol azelőtt pusztaság honolt. Az e lapban kölcsönös közreműködéssel időnként lerakott jelentések, eszmék, ismertetések, javaslatok tovább és tovább terjednek s e helyszíni igazságok révén valahára mégis csak megismerik mások is a székelyt az anyagiak lejtőjén s lassanként általánossá válik széles körben a segítségre való hajlam, rokonszenv.

A ki benne ül a fürdőben, csakis az szolgálhat felvilágosítással a víz hőmérsékletéről. Csak e vidék lakossága mondhatja el igazán, milyen bajok terhelik e jóra való népet s mely ösvény volna nyitható az izgatottan várt kibontakozásra — szebb jövő felé. Más hírlapok az egész országra szólnak. Ott részletesen s állandóan nem foglalkozhatnak velünk széke-lyekkel. Egy-egy vaktában odavetett s legtöbbször ellentétes rövid cikkek a napilapokban nem sokat lendít a székely ügyeken.

Egyszerű átutazásból nem ismerheti senki a székely állapotokat. Az érdekelt közönségnek kell okvetlenül tárgyalnia, felszínre hozni s ismertetni első sorban az őt érintő helyzeteket. Csak ez az út vezethet célhoz.

E téren volt a gát eddig is. Lám ezért alapította Gyergyó hazafias közönsége e lapot. Ki ne olvassná szívesen, ki ne találná csendes óráiban kedvesen, hasznosan szórakoztatónak az ilyen lapot, mely szűk hazájáért s vele az egészért küzd, munkál kitartóan s melyben illető is érdekelve van mint e jóra való népnek egyik tagja s talán e lap által a székely ügyek egyik, habár közvetett munkása is.

A szép eszmék nemcsak az írók fejében születnek. Egyszerű földmives polgártársak nem egyszer olyan beváló eszméket hoznak felszínre, melyek a köz javára drága aranyakkal érnek fel. Ne riadjanak vissza, ne fojtsák el magukban az ilyeneket, ha mindjárt az írás, tollforgatás mesterségében nem is volnának eléggé járatosok. Ott a Székely Társaság; álljanak ott elő csak vele s meg lesz az út, melyen át a „Gyergyó“ című-laphoz s nyilvánosságra kerüljenek. Így fog résztvenni bármely közpölgára is vidékünknek a székely kérdés megoldásának előkészítésében. Sorakozzunk!

Sokat szeretnék itten még elmondani, de szűk a tér. Most nem tehetem. Lesz idő reá

Hát még ez a másik:

„Rózsabokor a domboldalon,
Borulj a vállamra angyalom!
Sugjad a fülembe, hogy szeretsz,
Oh, milyen jól esik nekem ez!”

Válaszunk ki most egyet a többek közül, foszszuk meg édes életétől s vegyük szemügyre minden oldalról.

A nyél végén, vagyis legkívül a rózsán öt zöld színű levélkét találunk, a csésze vagy kehely leveleket. Ezek azon részek, melyek a virágot, mint bimbót, ifjúságában burkolják s arra való, hogy a belső részeket a külvilágok befolyásától megvédjék.

De midőn a nap melege felkeleti a burkolat lakóit, előhozza álmából a csésze levelek mellett álló piros színű gyöngéd levélkét: a szíromleveleket. Azonban a csésze csak külső eszköz, a szírom csak dísz, a valódi érték nem bennük van, mert nekik rendeltetésük elhervadni és lehullani; de ha a rózsába beletekinünk, számos sárga színű felálló szálcskát találunk, mindenik tetején egy kis gömbszel. Ezek finom porral telt odvas edénykéek, a porzók, melyek rendeltetése az, hogy kellő időben termékenyítsenek.

Imets János.

Isten után, de egyet nem hallgathatok el. Égető baj ez a miről szólni akarok.

A folyó év nagy veszedelmet rejt magában. A gyergyói székelyeknek bőven kijutott mindig az élet nehézségeiből. De sohasem féltek az élettől s bátran szembe szálltak a terhekkel.

Azonban sohasem volt talán oly nyugtalan s reménytelen Gyergyó népe, mint a jelen 1901. évben. S miért van ez? Sajnos, érzi ezt mindenik gazda. A tavaszi késői fagyok sok reményt tönkre tettek. A kenyérnövények legtöbb község határán annyit sem adnak vissza, mint a mennyit elvetettek. A pityóka (burgonya) termés, mely a főtermények egyike — ugyazólván a semmivel ér fel. Zöldség ott rothad. Szénát szárítani alig lehetett; a sok eső miatt trágya lett a lekaszált fűből. Vagy az árvíz seperte el s iszapolta el a kaszálókat. Jégeső sem maradt el. S e sokszoros csapás miatt e vidék fölötté szapora lakosságának nagy része kenyér nélkül s üres zsebbel reménytelen jövőnek néz elébe.

Hazafias kötelessége e lapnak jelezni e nehéz helyzetet, még pedig azért, hogy vidékünk vezető férfiai, a gazdasági egyesületek, székely társaságok tegyék szóvá ezt az elszomorító állapotot s mozdítsanak meg minden lehetőt a bekövetkező székely katasztrófa elhárítására. Talán inségmunkával lehetne segíteni. Vagy kamatmentes állami pénzért kellene folyamodni, hogy azzal gabonát hozván be, a lakosság valamely felállítandó raktárban mérsékelt áron szerezhetné be kenyérnekvalóját. Nehogy amugy is csekély földjéből s marhájából a szükség s drágaság miatt véglegesen kifogyjon, a mi a kivándorlásnak nyitna tág kaput.

Majd erről is többet.

*

Csatlakozzék, a kinek anyagi ereje engedi, e lap: a „Gyergyó“ előfizetőinek sorába. Az előfizetéssel hasznos szórakoztatóhoz jut hetenként s e mellett mégis hozzájárul a lap fentartásához, erősödéséhez s ezzel egyszersmind hazafias részt vesz a székely kérdés megoldásának alapmunkájában.

Sorakozzunk! Hiszen ez az a föld, melyen annyiszor apáink vére folyt, ez, melyhez minden szent nevet másfél ezredév csatolt. E föld népeért nemes harcra kelni minden igaz magyar-nak hazafias szent kötelessége; a fáradozás sikerét az unokák, utódok, a magyar haza hálája fogja követni. A székelység sorsa, Erdély sorsával azonos. Ember jószándékát Isten áldása kísérendi s így egyesített erővel világsággal el fogunk a kitűzött nagy célhoz érkezni.

Józsa Sándor.

Földmívelésügyünk.

Nincs nemesebb foglalkozás, mint a földmivesé. Nincs sem a magánvagyonosodásnak, sem az állam gazdagságának biztosabb alapja a virágzó földmívelésnél.

Vajjon az iparosnak az általa elkészítendő tárgyakhoz szükséges anyagokat nem a föld adja-e?

Vajjon a kereskedőnek az általa forgalomba hozandó árucikkek anyagát nem a földmívelés szolgáltatja-e?

Ha mélyebben tekintjük a dolgokat, bizonyára reájövünk, hogy mindennek alapja a földmívelés.

Ki, minél jobban miveli a földjét, minél helyesebben folytatja a gazdálkodást: annál jobban gyarapodik, annál tisztelteméltóbb és annál jobb hazafi.

Igen, mert a viszonyainkhoz alkalmazott gazdálkodás által földünk termőereje gyarapodik és így nemcsak többféle, hanem jobb terményeket, nagyobb mennyiségben vagyunk képesek előállítani, melyeknek okos értékesítése által vagyonunk gyarapodik.

Nem tisztelteméltó-e az olyan egyén, a ki a helyes földmívelés által a maga vagyonát növeli, a ki a helyett, hogy a földet zsarolná és ezáltal nemcsak magát, hanem utódjait is szegényebbé teszi: tanulás, munka és áldozatok árán magának és utódjainak gazdagsága alapját veti meg?

Minél jobban gazdálkodik valaki, annál

jobb hazafi, mert egyrészt a haza alkotó részét képező föld értékét növeli, másrészt ő maga gazdagabbá lévén: hazája iránti kötelezettségét teljesíteni képes.

Igen helyesen mondja Bartha Miklós: „Jól művelni a földet annyi, mint szaporítani a nemzet gazdaságát. Képet, szobrot, drámát, műtárgyat, állatot, növényt szeretni: ez a művészetnek, költészetnek, természetnek szeretete. Földet szeretni, mely a Hazának elválhatatlan darabja: ez a Hazának szeretete.“

Ha bármily kis darab földet birunk is a haza testéből: a hazához vagyunk kötve, mert minden egyebet el lehet vinni máshová, csak a földet nem. Miért ragaszkodik székely népünk oly kitartóan silány földjéhez? Mert előtte ez a Haza. Ha földjét elvesztette, úgy veszi, hogy a Hazától lett megfosztva.

Nem marad a székely se Romániában, se máshol, ha itthon földje van. És hogy megtartható legyen a székely nép e földön: meg kell segíteni őt arra, hogy földjét, a hazához kötő kapcsolatot, megtarthassa.

Nem szabad mindent másoktól várunk, segítsünk mi, önmagunkon, mert bizony magunkban kell keresnünk elszegényedésünk, eladósodásunk legfőbb okát. Kérdem: haladt-e vidékünk földmívelése csak egy fokkal is előbbre? Nem oly állapotban van-e, mint volt századokkal ezelőtt? Ha a modern gazda végig néz határainkon, csodálkozva kérdi: mit panaszkodtok ti, hogy kevés termőföldetek van, hiszen legjobb földeiteknek is csak felét vetitek be, a más felét használatlanul hevertetitek?

Igényeink szaporodtak, ruházat, élelem és sok egyéb nem olyan, mint volt régen. A népesség szaporodott, ott, a hol régebb egy család megélt, most tíznek kell megélnie, de a mivélés alatti föld csak akkora, mint volt régen s minthogy gazdálkodásunkat is csak a régi módon folytatjuk: természetes, hogy a földmivélésből nem lehet a szükségletek fedezésére elegendő jövedelmet nyerni. Innen van az, hogy népünk általában eladósodott, hogy sokszor oly gazdákat látunk a pénzintézetek előszobáiban, a kiktől fel se tettük volna, hogy nekik is a „takarékos“ zavarja álmaikat.

Nézetem szerint sok minden között nyomorúságunk legfőbb okát elhanyagolt földmivélésünkben kereshetjük. Erre lehet visszavezetni bajaink forrását, mert népünk főfoglalkozása maig is a földmivélés, ez felel meg az ő hagyományainak, természetének. E földből kell népünknek élnie és ezzel együtt kell virágoznia, vagy pusztulnia.

Már tíz évnél hosszabb idő óta hangoztatom e nézeteimet, hangoztattam a javítás módjait iskolánkban, téli előadások alkalmával a népnek és a különböző lapok hasábjain. Ugy hiszem egyebek között ez indította vidékünk társadalmának ama tekintélyes részét, mely mint ez új lap szervező-bizottsága, igénytelen személyemet is a „Gyergyó“ társaszerkesztőjének felhívott.

Népünk iránti szeretetből és vidékünk javának előmozdítása iránti óhajástól indítva vállalkoztunk mi mindnyájan e lap megindítására. Reméljük, hogy vidékünk társadalmának és mindazok, kik vidékünkben szülőföldjüket szeretik, kik e vidék iránt vonzalommal viselkednek, támogatni fognak tevékenységünkben.

E reményben és Isten segítségének kérésével indítjuk utnak a „Gyergyó“ első számát.

Puskás Jenő.

Hogyan nyerheti meg a tanító tanítványa szeretetét és bizalmát?

Most a tanév kezdetén, engedjék meg tanító társaim, hogy a feltett címről némelyeket elmondhassak.

Tapasztalat bizonyítja, hogy az értelme- sebb szülők gyermekei jobb kedvvel járnak iskolába, mint a népé. S miért? Azért, mert itt a kedvet ápolják, míg a nép saját maga ijeszti és idegeníti el gyermekét az iskolától nem ritkán ilyen szavakkal: „Ne félj, mert majd ha iskolába mégysz meg tanít a tanító, lehuzza a bőrdet, ha ilyeneket csinálsz!”

Nézetem szerint az ilyen és eféle beszédek-től mindenkor óvakodni kellene a szülőknek, mert ez által úgy tüntetik fel az iskolát a gyermek előtt, mint a hol csak az ütlegelés és pofokodás van napi renden s mint a Lová csak valami elkárhozott lelkek járnak.

Nálunk is úgy kellene lenni, mint a kínaiaknál, hol a gyermek iskolába lépése valódi ünnep. Legelőször is a gyermek elveszti eddigi nevét, azután pedig a szülők által elvezettetik az iskolába.

Az volna szép itt is, ha a gyermeket nemcsak elkergetnék az iskolába, — melylyel esetleg sokáig nem tud megbarátkozni, — hanem az apa kötelességéből folyólag személyesen mutatná be a tanítónak és őt gondjaiba ajánlva, figyelemzetné a gyermek esetleges rossz szokásaira és hajlamaira.

A tanító pedig az új tanulót fogadja nyájasan, intézzen hozzá néhány atyai jó szót, bátorítsa őt, elmondván, hogy ő a jóviseletű és szorgalmas gyermekeket mennyire szereti s reményét fejezi ki arra nézve, hogy közöttük egy sem lesz rossz, miből folyólag mindeniket szeretni fogja.

Az ilyen és ehhez hasonló eljárás lesz nézetem szerint a napfény, mely a gyermeket derültté teszi; ez lesz a delej, mely őt a tanítóhoz vonza.

A kezdő gyermekeknél az ismerőseket ültesse egymás mellé, mert így új helyzetét szívesebben tűri, s ne kényszerítse mindjárt a komoly tanulásra, hanem egy pár hetet inkább szenteljen a beszéd- és értelemgyakorlatokra; tornázás, esetleg éneklés végett vigye ki őket a szabadba; játsszon, labdázson velük s a lomhát is kényszerítse mozgásra.

Ez által a tanító megkedvelteti az iskolát, ébreszti az önmaga iránti szeretetet, s a gyermek majd otthon el fogja mondani, hogy a tanító ur milyen jól bánik velük, s úgy szeretjük, mint édes apánkat.

Ily módon a tanító iránti tisztelet, bizalom és szeretet a gyermek által vitetik a családba, melyet a tanító még az által is fokozhat, ha a szülők iránt nyájas és barátságos, ha velük utczán vagy máshol találkozik, hozzájuk atyafiságos jóindulattal szól.

A szülőkkel való találkozásra alkalmat nyújt a gyermek esetleges és nem ragályos betegsége, mely alkalomkor, ha ideje engedi, növendékét látogassa meg s a felgyógyulásra nézve tapasztalati tanácsokat osztogasson. Ha ideje nem engedné, hogy látogatást tegyen, legalább részvétellel tudakozódjék tanítványa felől. Ez által a tanító két szívet nyer meg magának: a gyermekét és szülőjét; mert hiszen nem lehet érzéketlen az az iránt, ki gyermekéhez szeretettel viseltetik.

Semmit sem gondolok rosszabbnak, mintha a szülő a házikörben és plane gyermekei előtt a tanítót kisebbíti, mert ez által kitépi gyermeke szívéből a tanító iránti bizalmat és ragaszkodást; ellenben nagy jót eszközöl az által, ha tisztelettel emlékszik meg azon férfuról, ki gyermeke nevelését oly készséggel eszközözi.

Hogy a tanító a nép, és ez által azok gyermekeinek szeretetét az önmaga részére biztosítsa, legyen feddhetlen életű, gyenge oldalait, ha vannak, ne árulja el, jólábon álljon mindenkivel, legyen kevés barátja, de sok jó embere, a nép söpredékei közé ne vegyüljön, a pártviszályokban részt ne vegyen. Kerüljön az iskolában minden élceskedést és gunyt; kötelességét pontosan teljesítse, legyen első az iskolában és utolsó, ki onnan távozik. Tartson az iskolában mindent a legnagyobb rendben. Ne lásson a gyermek ott semmiféle fenyegető eszközt, mert ez elijesztene őt.

Igen nyomós ok nélkül ne büntessen s ha büntet is, ne legyen ez rossz kedvének vagy pillanatnyi felhevülésének kifolyása, mert igazságtalanul cselekednék, ha valami családi kellemetlensége, vagy éppen a szülőkre való ellen-szenve miatti boszuját a gyermekeken töltené ki. Pusztá feladásra ne büntessen senkit, sőt egyáltalán ilyeneket ne engedjen meg; a büntetés nemeivel fokoként haladjon.

A fiatal, türelmetlen, heves tanító a büntetést halaszsa a tanóra utáni időre, mert ad-

dig haragja lecsillapul és higgadtan fog eljánni.

Óvakodjék az ártalmas pofokodás, főbeütés, haj- és fülrángatástól, mert ez által saját magának is kellemetlenséget okozhat.

Én úgy vélekedem, hogy testileg büntesse a lopást, daczot, önféjűséget, szófogatatlanságot; de a restség ellen inkább szelid bánásmód, intés, serkentés, tüzetesebb vele való foglalkozás által iparkodjék hatni.

Jól tudom, hogy a miket itt elmondék, nem újak, de most a tanév elején alkalmoszerűnek találtam azért, hogy ezeket tanító társaim emlékezetébe visszaidézzem.

Imets János.

IRODALOM.

Létz János és társa könyvkiadásában megjelent: **Udvarhelyvármegye földrajza.** Irta Józsa Sándor gyóditrói tanító. Ára kötve (térképpel) 50 fillér, füzve 40 fillér. Kapható Létz János és Társánál Gyergyó-Szentmiklóson.

Ugyan Józsa Sándor szerzőtől s Czézár K. társszerzőtől megjelent **Maros-Tordavármegye földrajza.** Ára 36 fillér. Kapható Mező-Sámsondon Czézár K. kiadónál.

Ugye könyvekre, valamint a szintén Józsa Sándortól közelebből megjelent **Csikmegye földrajza** s a **Méhészkönyv** című értékes művekre felbivjuk t. olvasóink figyelmét.

A mi még nincs, de lesz!

— Villamos világítás Gyergyó-Szentmiklóson. —

A küszöbön álló aktuális kérdések közül, a f. hó 2-án lezajlott képviselőválasztástól eltekintve, alig van egy is, mely Gyergyó-Szentmiklós érdeklődését nagyobb mérvben keltette volna fel, mint a villamos világítás létesítése.

A kérdést első mozzanatától kezdve élénk érdeklődéssel tárgyalgatták, sőt a Szilágyi Józsi asztalai körül nem egyszer maradt félben az „alsós” kibiczelése, hogy a pro és contra élénk vitái iránt fokozottabb mérvben nyilvánulhasson. Végül is az általános nézet oda konkludált, hogy „majd meglesz . . . de csak akkor, mikor a Vákár Lukács kutja a hajtóerőül szükséges 140 lóerőnyi vizet díjtalanul fogja a község malmára hajtani!”

Hogy ez nem éppen mindenben így van és habár a korteskedés nemes intencziói rövid időre meg is akaszták a villamos gyors menetét, az még sem jutott a „vizet semmi áron” adni akaró artézi sorsára: ismertetni akarom az ügy jelen állapotát; de csak — röviden, mert a t. szerkesztő ur fukarkodása nagyon szűk korlátok közé szorította ez irányban való működésem terét!

A f. évi augusztus 10-én megtartott képviselő-testületi ülés (hála a kötéllel való fogdosás sikerének!) megerősítette 30 nap előtt hozott határozatát és egy kalap alatt a végrehajtó-bizottság tagjait is megválasztotta. Miután a község határozatát augusztus 24-én a megyei törvényhatóság is jóváhagyta, a végrehajtó-bizottság is megmozdult és első ülésében saját kebeléből elnökké dr. Lázár János, jegyzővé Agg Tivadar és előadóvá Márk Etele urakat megválasztván, szeptember 12-én megtartott második ülésében felhívta az előadót, hogy az előmunkálatok eddigi eredményéről számoljon be, melynek megtörténtével a bizottság, a jelentésnek helyeslőleg való tudomásul vétele után, megbizta az előadót, hogy az előmunkálatokat vezesse tovább és a fontosabb dolgokról időről-időre tegyen jelentést.

Ugyanezen ülés napirendjén a következő albizottságok lettek kiküldve:

1. 60—70,000 korona ideiglenes kölcsön felvételére: dr. Szentpéteri Kristóf, Csiky Dénes, Sáska Kajetán és Lázár János.

2. Telekvásárlásra: Simon Balázs, Sáska Kajetán, Márton Lajos és Bereczk Sándor.

3. A gyári berendezések beszerzésére: dr. Lázár János, Simon Balázs, Vákár Lukács, Sáska Kajetán és Márk Etele.

Ez utolsó albizottságnak kötelességévé tétetett, hogy a beérkezett ajánlatok előleges áttanulmányozása után, utazzék Budapestre, hol az ajánlattevő cégekkel személyesen tárgyalva, az előirányzat keretén belül a legelőnyösebb feltételek mellett kössön szerződést.

Hogy az albizottságok kiküldetésük óta

mit végeztek, arról hallgat a krónika; de anynyi mégis kiszivárgott, hogy a 3-ik albizottság az ajánlatok tanulmányozására összeülvén, tárgyalásai során a „Helios” zsolnai, Siemens és Halske, valamint Langfelder V. budapesti cégek ajánlatait találta legelőnyösebbeknek, melyekkel való tárgyalások végett, mihielyt a színrekerült alkotmányos küzdelmek hullámai elesenededtek, azonnal felutazik.

A fáma szerint a „pénzszerező” albizottság tagjai is üléseztek, hogy a „pénzszerezés” módozatait egymás között megbeszéljék és tárgyalásaik során — on dit — az egyik bizottsági tag előterjesztette, hogy hajlandó a kaszszát „kvárt király-béla” segélyével megszerezni; de ezen előterjesztést az ellenpárt hatalmasan ellenezvén, „négy disznó” sikerdus támogatása mellett alaposan el is buktatta! Így tehát egyelőre pénz nincs . . . de hihetőleg lesz, s ha pénz lesz, biztos, hogy villamos világítás is lesz; mert annak csendes fénye mellett a „csöndes” is jobban fog sikerülni!

Bizunk a végrehajtó-bizottság nagyérdemű elnökében, ki ismert tevékenységével bizonyára ellenezni fogja ama szebb jövő bevarását, midőn majd a Vákár Lukács ártézi ingyen hajtóerőt szolgáltatna a már jogerősen elhatározott villamos-telep üzemeltetésére! *Góbbé.*

Október hatodikán.

Ma és akkor. Minő különbség!

Zaj és izgalom, zene és vigasság: — a nép jogát gyakorolja.

Csend, mélységes csend . . . gyászfátyol és tompa dobpergés: — a nemzet kötelességét teljesíti.

A nép választ. Itt jobb-e vagy ott? mert mi élni akarunk.

Akkor is választottak. Tizenhárman választottak; választották a sirt, a halált. Itt jobb! — mondák, mert mi halni akaruk.

A nap felhőbe bújt, hogy ne lássa e főséges fők eltorzult vonásait, és mi bolygó csillagok vidám szemmel néznénk a haladók arczába?

Gyászoljunk mi is!

Hiszzen ősz van. S ha a fában nincs már élet, virág, levél lehull. S ki a virágot kedveli, hullásában megsiratja, megkönnyezi.

Hullassunk mi is egy könnyet a magyar nemzet paszsziflóráinak sirjára!

Görög Joachim.

KÜLÖNFÉLÉK.

E helyen is felkérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat ismerőseik körében ajánlani s becses közleményeikkel időnként felkeresni sziveskedjenek. A lap homlokán olvasható előfizetési díjak a kiadóhivatalhoz (Létz János és Társa) küldendők, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények pedig a felelős szerkesztőhöz címzendők.

— **Kinevezés.** Mike s János gr. az alfalvi egyházközség adminisztratorát az erdélyi püspök plebánossá nevezte ki. Gratulálunk.

— **Képviselő-választások.** Megyénkben a képviselőválasztások október 2-án mentek végbe. Meg lett választva: a gyergyói kerületben Lázár Menyhért ügyvéd, a központi kerületben Molnár József ügyvéd, az alsíki kerületben dr. Györfly Gyula ügyvéd, a felesíki kerületben dr. Fejér Antal ügyvéd. Így tehát két kerület kapott új képviselőt, t. i. a központi, melyet eddig Egyedy Arthur, s a felesíki, melyet a lefolyt ciklusban Várossy Gyula képviselt.

— **Orgonaszentelés.** A helybeli őrm. szert. templomnak — melyet a hivek áldozatkészsége oly szépen restaurált, valóban pompás ékessége az a remek orgona, melyet a Vákár-család buzgósága ajándékozott a templomnak. Ezen orgonát szentelte fel mult vasárnap Ferenczi Károly főesperes ünnepi segédlettel, mely után Görög

plébános lépett a szószékre, hogy háládatos szívvél mondjon köszönetet a templom jötevőinek. Mise alatt a más alkalmakkor is szívesen közreműködő hölgyek és urakból alakult vegyeskar Theodor de la Hache gyönyörű ünnepi miséjét adta elő oly precizitással, hogy a templomot megtöltő intelligens közönséget valósággal elragadta. A szóló-részeket Jakab Józsefné (szoprán), Lázár Anna (alt) és Szabeny Gerő (bariton) kiváló szépen énekelték; a mesteri kíséretet pedig — melyben az orgona gyönyörű változatai és szerkezeti előnyei pompásan érvényesültek — dr. Dobribán Antal igazán remekül játszott.

— **Nevezetes tanügyi hír.** Ditró község derék fiatal főbírója, Csiby Imre, 6382 koronával árverésen feltartott egy szép és értékes erdőt. Ez erdőt f. hó 15-én nyilvános árverésen eladja s annak tiszta jövedelmét már előre a Gy.-Ditróban tervbe vett új népiskola épületének költségeire ajánlotta fel. Ilyen előjárók mellett haladás lesz a székely ügyek terén. Gratulálunk.

— **Katonai kirendeltség Gyergyó-Szentmiklóson.** A gyergyói választás rendjének biztosítására, f. hó 1-én Brassóból községünkbe érkezett 24 huszár egy főhadnaggyal, és egy százados vezénylete alatt egy főhadnagy, egy hadnagy és 73 gyalogos. A lovasság a Csillag-vendéglőbe, a gyalogság pedig a polgári fiúiskola tornatermébe szállásoltatott. Már megjelenésük lecsendesítette az előre nyugtalan kedélyeket és egyetlen esetet leszámítva, hol a lovasságnak kellett a tömeget visszazorítania, komoly közbelépésre szükség nem volt. A kirendeltség parancsnoka Bertl Rudolf százados, tisztársaival egyetemben, rövid ittlétük alatt, előzékenységükkel, kellemes modorukkal, mindnyájunk tetszését megnyerték úgyannyira, hogy csütörtökön délben történt távozásuk alkalmával többek ajkáról hallottunk felkiáltásokat: „Vajha Gyergyó-Szentmiklós is minél előbb ilyen kedves katonaságot kaphatna!”

— **A gyergyó-szentmiklósi villamos világítás** előmunkálatait vezető Márk Etele ur — értesülésünk szerint — a múlt héten fejezte be a villamos világítás hálózatának tervezetéhez szükséges térképet. A kiknek alkalmuk volt Gyergyó-Szentmiklós e legújabb térképét láthatni, elismeréssel nyilatkoznak a 3 méter hosszú, 1,5 m. széles és 1320 léptékben készített mű sikere fölött.

— **Ellenőrzési szemlék.** A most folyó országgy. képvis. választások miatt az illetékes hatóság elrendelte, hogy a katonai ellenőrzési szemlék csakis október 15-ike után tartassanak meg. Az illető határnapot a község házában kifüggesztendő hirdetményekben fogják közzé tenni. Figyelmeztetjük ez uton is a hadköteleseket, hogy a határnapról szerezzenek idejekorán tudomást, mivel az elmaradottak a hadkiegészítő parancsnokság székhelyén kötelesek utólag jelentkezni, hol igen könnyen részesülnek egy kis baka ajándékba is.

— **Rejtélyes gyilkosság** történt még a kora tavasszal Gyó-Tekerőpatakon, melynek tetteseit semmiképen sem sikerült kideríteni. Később ezen ügy kivizsgálásával illetékes helyről a ditrói m. kir. esendőrör derék vezetőjét, Fekete örmestert bízták meg, ki is hosszas buzgó kutatás után megtalálta a nyomokat s a napokban a tetteseket is kézre kerítette. Az illetők ellen most folyik a vizsgálat, melynek érdekében neveket még nem említhetünk. Gratulálunk a derék örmester urnak, kinek tudunkkal ez már a harmadik sikeres nyomozása.

— **Asszonyok korteskedése.** Két alszegi asszony különböző politikai meggyőződésüknek fogva nem bírván egymást szép szóval kapacitálni, erősebb érvekhez folyamodtak s jól helybenhagyták egymást.

— **Kigyómarás.** György István Károlin a nevű leányát az erdőben egy kigyó veszelmenesen megharapta.

— **Az iszákosság eredménye.** Küsmödi Elek 48 éves ditrói lakos miután minden vagyonát ivószendélyének kielégítésére elpazarolta, szept. hó 22-én a fölötti bánatában, hogy már nincs miből éljen — kötéllel vetett végett disztelen életének.

A hétről

Választottunk.

Ha az ember naponként olvassa, hogy a T. Házban az ügyes-bajos kérdések elintézése mellett honatyáink milyen jóízűen veszekednek, igen könnyen kedvet kap ezen mulatsághoz s így nem esoda, ha a magunkfajta szegény ember két kézzel ragadja meg az alkalmat, hogy egyszer kedve szerint kipolitizálhassa magát.

Sajnos, igen ritkán — rendszerint csak minden öt évben egyszer — nyílik erre alkalom. Nem hiszem, hogy a fenséges népet le mernék szavaztatni azon kérdésre, hogy mennyire terjedjen egy mandátum ereje, mert ez esetben az abszolút többség — felebezés veszélye nélkül — az egy éves ciklus mellett döntene.

Hiába, magyar ember szeret politikázni s a székely ebben sem marad el testvérétől.

Az elmúlt hét legfontosabb eseménye ezen alkotmányos jogunk gyakorlásában összpontosult; éltünk is avval derekasan s az eredményt a választási lajstromokon s megbízó leveleken kívül élénken mutatják a beérkező panaszok, egy-egy látletet, no meg a párbajsegédek forgolódása; hiába, ilyen fontos esemény nem történetik meg egy kis szóváltás nélkül.

Különb. pedig általában esendben s rendben végeztük el fontos feladatunkat s így öt év tartamára megmentettük drága hazánkat.

Beh kár, hogy ránk olyan ritkán van szüksége a T. Háznak.

Október 2-án folyt le az egész megyében a választás, melynek summáris eredménye: 4 ügyvéd szabadelvű programmal. Beteljesedett tehát egyik ellenzéki vezérér fiúnak jóslata, ki a választások előtt megjegyezte:

— Csikmegyének nagy büne lehet, mert védelmére négy prókátort szándékozik fogadni a jövő ülészsakra.

A gyó-remetei népiskolának ügye is a múlt héten végre megoldást nyert: a jövő évtől fogva államosítva lesz. A megállapodás szerint a község a tervbe vett beruházások keresztülvitele után évi 2400 koronával járul a költségekhez, minek ellenében korszerű népiskolája lesz s ez által a községnek egy régi s valóban jogos óhaja teljesül.

Az örmény szertartású templom díszes új orgonájának felszentelésével kezdtük meg a mozgalmas hetet s a villanyvilágítás feletti tárgyalással zártuk be azt. Jó kezdetnek jó a vége.

Végül megemlítendő, hogy elsikkasztott nyarunkért a legszebb őszi napok kárpótolnak s habár ez gyenge termésünkön nem is képes segíteni, legalább az őszi mezei munkát könnyíti meg.

Sp.

Legtöbb adót fizető gyergyói bizottsági tagok névsora.

A vármegyei igazoló választm. által az 1902. évre összeállított legtöbb adót fizetők névjegyzékéből közöljük a gyergyói virilistákat a következőkben:

Mélik István Remete 5241 K 4 f, Merza Kristóf Gyó-Szentmiklós 2027 K 90 f, Róth István Alfalu 1980 K 4 f, Cziffra Mihály Gyó-Szentmiklós 1261 K 54 f, Szatmári János Ditró (kétszeresen) 1133 K 26 f, Jánosi János Gyó-Ujfalu 942 K 57 f, Vákár Lukács Gyó-Szentmiklós 897 K 91 f, Lázár Menyhért Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 804 K 96 f, Görög Joachim Gyergyó-Szentmiklós (kétszeresen) 646 K 64 f, Karácson János Gyó-Szentmiklós 632 K 65 f.

Romiéd János Gyó-Szentmiklós 531 K 25 f, Schwarz Dávid Tölgyes 531 K 8 f, Boesánczy János Gyó-Szentmiklós 527 K 85 f, Strul Mihály Tölgyes 458 K 46 f, Kopacz Lukács Gyó-Szentmiklós 443 K 26 f, dr. Tiltscher Ede Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 443 K 26 f, Lázár Gyula Gyó-Szentmiklós 421 K 38 f, Ágoston Ágoston Gyó-Csomafalva 420 K 48 f, Száva István Gyó-Ditró 416 K 96 f, Ferenczi Károly Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 414 K 12 f, Kiss Sándor Gyó-Szentmiklós 411 K 95 f.

Kovács Lajos közjegyző Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 394 K 20 f, Sáska Kajetán Gyó-Szentmiklós 393 39 f, Eránosz Bogdán Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 393 K 20 f, Ávéd János Alfalu 390 K 34 f, Merza Vilmos Gyó-Szentmiklós 380 K 39 f, Csiky Dénes Gyergyó-Szentmiklós (kétszeresen) 373 K 44 f, Takó János Ditró (kétszeresen) 359 K 98 f, Jakabfi B. Miklós Alfalu 359 K 69 f, Lançzet Jankó Békás 359 K 27 f, Madaras Albert Gyó-Szentmiklós 356 K 85 f, Dobribán János Remete 335 K 66 f, Lázár János Gyó-Szentmiklós 332 K 60 f, Vákár László Szárhegy 328 K 82 f, dr. Szentpéteri Kristóf Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 315 K 30 f, Strul Smil Holló 313 K 62 f, Zakariás János Ditró 306 K 41 f, Puskás Jenő Alfalu (kétszeresen) 303 K 52 f, Mikó Árpád Maros-Vásárhely 302 K 50 f.

Kiss Dénes Remete (kétszeresen) 296 K 20 f, Haim Ábrahám Tölgyes 287 K 14 f, János Sándor Nagyszeben 285 K 17 f, Kiss Imre Gyó-Szentmiklós 284 K 91 f, Both Ferenc Szárhegy (kétszeresen) 278 K 12 f, Haim Simon Tölgyes 264 K 35 f, Róth Mihály Alfalu 252 K 27 f, id. Tiltscher Ede Gyó-Szentmiklós 250 K 24 f, Orel Máté Gyó-Szentmiklós (kétszeresen) 243 K 12 f, Smil Simon Tölgyes 236 K 30 f, Lázár Péter Gyó-Szentmiklós 231 K 73 f, Tarisnyás Gergely Gyó-Szentmiklós 230 K 32 f, Lukács Antal Alfalu 228 K 70 f adó után rendes, Smilovics Zélig Holló 216 K 29 f és Pál János Gyó-Szentmiklós, 213 korona 53 fillér adóval póttagokul. Összesen 117 rendes, 7 póttag, kik közül gyergyói 52 rendes és 2 póttag.

Ertesítés.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy **Gyergyó-Szentmiklóson a Réthi Miklós-féle házban** (régii nyomdahelyiség) a mai kor minden igényeinek megfelelő

vendéglőt

rendeztem be; hol mindig a legjobb fajta borok és kitűnő italok állanak a t. fogyasztó közönség rendelkezésére az alábbi árak mellett:

Domáli óbor 1898-béli házhoz vive	1 l. 46 kr.
„ „ háznál vízzel	1 liter 60 „
Zágori bor 1899-béli házhoz vive literje	36 „
„ „ „ háznál vízzel literje	50 „
Bogácsi 1900-béli házhoz vive literje	36 „
„ „ „ háznál vízzel literje	50 „
Borseprő tiszta, valódi literje	80 „
Szilvorium literje	80 „
Fenyővíz literje	60 „

Boraim tisztaságáért kezeskedem.

Kérve a n. é. közönség b. pártfogását maradtam

szolgálatkész tisztelettel

MIKLÓS JÁNOS,

vendéglős.

B	Fogolyán Endre butorkereskedő Sepsi-Szent-György Szabadságtér Fogolyán-ház.	U	HÁLÓSZOBA, EBÉDLŐ, SZALON és gareon uri szobák berendezése Barock, angol ó-német és magyar stilben állandóan raktáron vannak.	T	Nagy választék szalon és futósző- nyegekben, selyem, peluche és gyapjuszövetekben. Különféle függönyök és fali képekben.	O	Hajlított és ebédlő- székek. Gyerek kocsik, ablak carnissok. Mindenféle VASBUTOR. Kitűnő varrógépek és zongora gyári raktár.	R
	A háromszéki műasztalok készítményeik butorraktára.		Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek. Nyomatott Gyergyó-Szentmiklóson, Létz János és Tsa könyvnyomdájában, 1901.					